

tionem demum à S. Maria de Galve ex tunc dictam, antea vulgo que Panzacola, ubi accessere, undique ipsam Nolter terra mari que lustravit, Promontoria dextrinxit nominibus, è quæis unum ab eo Siguenza dici socij voluere, quod hodieque audit, extractâ ibi munitissimâ Arce & trecentorum collocato præsidio militum. Recessus aperuit, Flumina, Fluvia que navigavit, Terras circumspexit conquiritendorum Indorum ergo, ipsarumque noticiam hauriendi, quæis agnomina dedit, non nulla inde traducta quod similes Mexicanis aliquor locis sint visæ, ut qui Iztacalco, amoenissimo propè Mexicum Pago linte multiplici quotidie frequentati, & qui Baratillo in Urbis Foro nuncupatus fuit ab hæterogeneis multis nullius pretij rebus inibi venditatis. Sacrum ut exererat in terra Vexillum Crucis, alijsque Christianæ pietatis officijs operam dederat, tabellæ suæ geographicæ insititit conferibendæ. Tum ultra progressus comitatusque Præfecto & naucleris, Mòvilam explorandam petiivit, insuper insigne Flumen Misissipi dictum aggressi fuere, quod porro immensa deciduorum multitudine arborum, obicibusque alijs detenti, dimetiri, ut in votis habebant, prætermisserunt: De quo verba fecerat in Tropheo Hispanæ iustitiæ pag. 75 P. Hennepin Capuccinum Gallû propterea carpens, quod in Luifiana

sua scripserit terras illas fluvium que Misissipi, aliàs de la Palizada, Hispanos latuisse, qui tamen jam diu in Historias hæc redegerant à se perlustrata.

674 Ea Carolus defunctus Provinciâ, Mexicum repetijt solitaque exercitia, atque Historicam, quam inferius dabimus, Descriptionem mox à se visæ Panzacolæ & Movilæ appositisimè elucubravit. Tandem molestatam per annum ægritudinem ita tulit, ut mirantibus Medicis, acerbos inter dolores, Ecclesiastici pensum officij solverit, viribusque defectus, ad isthæc Religionis nervos intenderit. Frequentissimè animum expiabat confessione, celestij reficiebat Synaxi. Multa pro se fieri sacra iussit, stipe constitutâ, eo quo agrorabat tempore, pluraque iridem agenda post mortem disposuit. Infirmis ut defunctus auxilio esset & Medicis, intima corporis sui ope Chirurgi secti, explorari atque accuratissimè dispici voluit, è quæis grandior avulsus fuit calculus lias que dolorum. Penes vitæ terminam constitutus, Societatem JESU, quam retrò coluerat, intimèque dilexerat, nuncupatis votis amplexatus est.

675 Postremas pijsimè tabulas condidit, facultates, nec opulentas quidem, nec verò minimas, non in consanguineos tantum pauperes, sed in alios & pia loca distribui iubens, pro ut ejus, quæ mox nominabimus, nepos fide-

delissimè est executus statim ab obitu avûculi, qui excesserat die 2 Augusti anno 1700, ætatis suæ 55. Funus ejus actum solennissimè fuit in Collegio Maximo Societatis JESU, assistente Doctorum Confessu, & gravissimâ multorum coronâ, ejusque corpus in Sacello à Purissima nuncupato repositum. Scripta ejus plurima fuere, quibus utinam vel ineditis frui liceret dolentibus nobis pleraque aut latere in alicujus puteo Democriti, aut, quod deterius erit longè, irreparabili intercidisse literariæ Republicæ damno. Edita recensimus primùm, quibus Manuscriptorum series accedet. Sunt illa quidem Poetica, Symbolica, Panegyrica, Philosophica, Mathematica, Historica, Concionatoria, Critica. Hispano sermone typis commisit

Ver Indicum, Poema sacrum Epicum, ideam Guadalupe Mexicæ Deiparentis Virginis Imaginis, è floribus miraculo jam pridem depictæ, Mexici, anno 1668 in octavo. Rursusque apud V. Bernardi Calderon 1680 in quarto. Vernantissimum sane, Opusculum qui legit, nemo non dicit, mirarique subit Authoris ingenium floridissimè numeris ludens ante 18 ætatis annum, atque suaveolentibus flosculus præcocius & multigenis, proludens edendis mox à se opimis sapiendissimisque eruditionis fructibus. Extat tom. 58 collectæ nostræ.

Decora Queretari in novâ Eccl-

asticorum sub titulo Sanctissimæ Mariæ de Guadalupe ibidem erectâ Congregatione, Temploque magnifico à fundamentis ejus nomine condito, sumptibus & pietate D. Joannis Caballero & Ocio Presbyteri. Mexici mox dictis litteris & anno in quarto. Opusculum est Historicum Panegyricumque, amoenissimâ narratione Urbem Queretaro nuncupatam in Mexicanâ Diocesi sitam amplissimam ornatissimamque describens, atque excitatum ibidem Templum Guadalupanæ Virginis nomine structuræque augustum ob oculos ponens, & Clericorum illustri admodum Sodalitij frequentata inibi instituta graphicè pingens, unâ cum habitis solennissimâ in Dedicacione sacris festis, publicisque spectaculis & poeticâ Concertatione.

Politicarum Theatrum Virtutum Principem constituentium, atque è principis erutarum Mexicanis Imperatoribus, quorum effigies ornatu fuere Triumphali fornici à Nobilissima Regique obsequentissima Imperiali Civitate Mexicæ erecti, excipiendi ergo Pro-Regem suum Excelsum Comitem de Paredes, Marchionem de la Laguna, &c. D. D. Thomam Antonium Enriquez de la Zerda, &c. Mexici, ex eadem Calchographia anno 1680 in quarto. Liber hic, symbolicus juxta & historicus ac poeticus, eximiam hominis prodit eruditionem, cum à Romanis, cæterisque Scriptoribus haustam, tum abstrusorem lon-

longè, quàm ab Mexicanorum Annalibus improbo labore multorumque annorum studio comparaverat sibi, quaque opportunè usus, antiquorum Americae nostrae Imperatorum virtutes politicas imitandas Principibus obtulit, Prælujijs tribus doctè in antecessum Theatri conscriptis.

Triumphus Parthenicus ab Regia & Pontificia Universitate Mexicanensi in gloriam Sanctissimæ Deiparentis citra hereditariam noxam genita, celebratus eo biennio, quo ad clavum Academiae sedebat D. D. Joanes de Narvaez, mox Primarius Sacrarum litterarum Interpres, &c. Mexici, litteris Joannis de Ribera anno 1683 in quarto. Politissimum & omnigenam conditum eruditione Volumen hocce Mexicanæ Academiae adversus Deiparentis Virginis Conceptionem Purissimam officia pictatis eximie, ingeniorum monumenta pulcherrima, pompamque festivissimam refert, quæ biennio illo adjecta fuerat jam pridem habitis ea de causa non sine multo apparatu festis, quibus annuatim mirè crescentibus, Octiduum successit gravissimum, hodieque quotannis in honorem Immaculatæ Virginis instauratum. Id præterea Operi præcium addit, quod geminam exactè Concertationem Poeticam palam afferat, in eundem plaudendi conceptam sine crimine Deiparentis copiam tendentem, excerptis cum Latinis, tum Hispanis car-

minibus, quæ à floridissimis profecta Musarum cultoribus, visa fuere iudicibus palmam cæteris, contemnendis neququam, præripuisse. Adhæc, monumenta alia lector inveniet ab Academicis suspicienda viris eo nomine, quòd multorum illustrium Doctorum Imagines & acta præferant, opportunè captâ occasione ab id temporis dedicatâ pro Scholasticis actibus novâ Aulâ amplissimâ ornatissimâque, Immaculatæ Virginis plausibus frequentari auspiciatissimè cæpta.

Paradyssus Occidentalis beneficæ & liberali Catholicorum admodum & Potentissimorum Hispania Regum nostrorum manu plantatus & cultus in magnifico Regio Canobio à Jesu Maria Mexicano. Mexici, formis Joannis de Ribera anno 1684 in quarto magno. Historia est absolutissima Regalis Monialium Conventus, cujus conditionem & incrementa Vitasque V. M. Marinæ à Cruce, & aliarum virtutibus florentissimarum Sororum accuratissimè Author exponit, factus in Præmio, strictiores se Historiæ conscribendæ leges observaturum, quas ad unguem servasse Opus ipsum edocet, sive styli castitatem elegantiam conjunctam velis, sive in enarrandis rebus methodum avas, sive, quæ primas in Historia partes habet, veritatem exoptes, pro qua indiganda, quotquot editi Libri usui esse poterant, evolvit ac legit, monumentaque plusquam

centum, & dicta testium adjecit, quos non semel examinavit.

Expositio Philosophica adversus Cometes imperij expoliatos quod habuerant in timidores. Mexici, 1681 in quarto. Opella hæc excusa fuit occasione Cometae usque à dimidio fere Novembris 1680 apparentis, atque, ut fit, panico terrore plerosque occupantis, credentes sinistra Orbi illum insolitæ figuræ ignem & inauspicata ominari, quo ut eos metu liberaret & præjudicio Noster, pro egregiâ suâ & in Mathematicis & in Historicis eruditione, brevem luci publicæ dedit Codicem. Quòd autem Opusculum hocce tres habuerit oppugnatores, qui impressis illud dissertationibus sunt aggressi, eorum uno despiciatui habito, ut qui toto celo à Mathematica erraret & Philosophiâ, duobus alijs respondit Apologeticis statim viriliter & sapienter ornatis, primo quidem incedito, de quo infra memoriam habebimus; edito altero, quod mox subdimus, hoc titulo

Libra Astronomica & Philosophica ad quam D. Carolus de Siguenza & Gongora Cosmographus & Mathematicus Regius in Academia Mexicanensi revocat nedum ea quæ adversus Expositionem Philosophicam in Cometâ suam opposuit R. P. Eusebius Franciscus Kino Societatis JESU; verum ea etiam quæ R. P. ipse opinatus est, demonstrasseque credidit in Expositione Astronomica Cometae anni

1681. Mexici, ex Officina V. Bernardi Calderon 1690. Quamvis enim Liber hic anno 1681 prælo paratus fuerit, ut ex Approbationibus & Licentijs eo anno subscriptis cernitur, Authore tamen modestè obstitente publicationi, latuit in Amici serinio ad annum usque 1690, quòd pristinis homines præjudicijs male sibi caperint auspiciari ab visò matutino Cometa majori Decembris parte præcedentis anni 1689. Amicus porro ille Noster, cui acceptum debemus aureum hunc Librum sumptibus suis excusum, fuit D. Sebastianus de Guzman & Cordova, Hydrographiæ & Nauticæ peritissimus, quas ab insigni Mathematico Hispano D. Francisco de Ruesta hauserat, totosque annos 26 in praxim duxerat felicissimè, Mexicique similiter procuratori Regiæ vacabat. Nec eo tantùm ipsi sumus obstricti nomine, sed his etiam quòd multos Caroli Libros à se lectos & statim fuerit in Proœmio Astronomiæ Libræ præfixo, à se politissimè concinnato, ubi eorum argumentum pandit & nucleum.

Historica narratio evectuum Americanae Clasis de Barlovento dictæ, penes extrema anni 1690 & initia 1691. Victoria adversus Gallos aquilonaria Hispaniolæ littora occupantes, ab Insula Hispanis militibus sub ejusdem Clasis præsidio obrentâ Portu Guarico Pagisque finitimis flammâ correptis, fovente providente

que Excmo. D. D. Gaspare de Sandoval, Cerda, Silva, & Mendoza, Gomie de Galves, &c. meritisimo Pro-Rege, Gubernatore, & Duce generali Nova Hispania. Mexici apud H. V. Bernardi Calderon 1691 in quarto. Hancce Historicam narrationem scribendi officium idem Excmus. Pro-Rex injunxit Nostro, traditis ei Epistolis & Diarijs exactissimis ad se missis ex Hispaniola, quæ usus Opusculo majoris operæ mox signando proludit. Nomen quamvis Caroli non præferat, cum tamen Authorem habuisse indicat & editionis character & editionis, Pegalum in fronte gerentis, quæ ille tessera Scripta sua omnia & Ephemerides annuas signabat: Tum etiam Pro-Regis cum eo consuetudo, ejus ad id genus negotia unius calamo utentis. Ex t. 39 Collect. nost. in quarto.

Hispana Trophæum Justitia in Gallicam animadvertentis perfidiam apud Hispaniolæ littora. Mexici, typis H. V. Bernardi Calderon 1691 in quarto. Narratio est historica & pulchra eorum quæ fortissimè ab memoratâ Insulâ Hispanis gesta fuere adversus obsidentes & incurstantes ripas suas Gallos mensè Januario 1691, Americanâ illuc classe appellente 9 Novembri præteriti proximè anni, ipsam ducente D. Hyacintho Lopez Gixon.

Infortunia Alphonsi Ramirez circum per Orbem euntis, Mexici eisdem formis 1693 in quarto.

Mercurius volans & novum Mexicanum restauratam præferens. Mexici, mox dictis Calchographia & anno.

Orientalis Planeta Evangelicus, Epopeya Sacro-Panegyrica Indiarum Apostolo magno S. Francisco Xaverio. Mexici, è Domo D. Maria de Benavides 1700 in quarto. Prodiit egregium Poema istud posthumum curis D. Gabrielis Lopezij de Siguenza, Authoris; eo tempore recens mortui, nepotis, qui scriptum ab avunculo Codicem ante 32 annos, jamque ex tunc 14 Augusti 1668 approbatum ab Illmo. D. D. F. Antonio de Monroy è Generali totius Præd. Ord. Magistro Archiepiscopo Compustelano; ea tēpestate illustre Mexicæ Collegium de Porta-Cæli regente, multisque Poema & Authorem laudibus efferebat.

Descriptio Sinus S. Mariae de Galve (antea Panzacola dicti) Movila, Fluminisque de la Palizada, aut Nissipi ad septentrionalia Mexicana stationis, quò ductus fuerat ab Excmo. D. D. Andrea de Pes, Regij Indiarum Consilij Gubernatore, tunc cum Præfectum Americanae classis de Barlovento agebat. Mess postquam ea descriptio usus fuerat D. Gabriel de Cardenas Cano pro sua Chronologica ad generales Floridæ Historiam Prolutione, impressam in folio se vidisse testis ipse est in ejusdem Libri Isagoge.

Heroica D. Ferdinandi Cortezij

pietas; Opusculum editum esse testatur D. Caietanus de Cabrera in Gentilitijs Mexici, ejusque fragmentum proposito suo opportunè transcribit pag. 334. n. 663. à cap. 10 n. 114 ejusdem Opusculi.

Præmittimus annuas, quas edebat Astrologorum ritu solito Predictiones, id est Libellos nequam penitendos, pro anni tempestatibus idque genus tradendis, quos accuratissimè elaborabat, dicere solitus, citra piculua oscitanter scribi non posse, fumosque & nugas Reipublicæ venditare, ac per negligentiam ementibus illas imponere.

Et de typis excusis Nostri Libris hæcenus.

Inedita reliqua sunt nobis, de quibus & memoratus mox Caroli nepos in Nuncupatoria Xaveriano Poemati à se data, memoriam habet, & dudum laudatus Editor Libræ Astronomicæ, in Proëmio, & Berancurrius, in Cathalogo Authorum & Monumentorum quæ sibi usui fuere pro Theatro Mexicano, atque in hujus Antecessu, post Monitum ad Lectorem, habetur; & Siguenza ipse Noster in Præfationibus memorandis, à se conditos attestatur. Sunt illa porrò.

Bellerophon Mathematicus contra Chimeram Astrologicam D. Martini à Torre. Is fuit Mathematicus alter ille, qui Expositionem Philosophicam Nostri adversus inauspicatos Cometas oppugnan-

dam suscepit, cuique laudato urbanissimè, & apud Iucatanum in Portu Campeche agenti, Opusculum destinavit, argumentis satis superque illius occurrens, ut ipse in Libra sua Carolus monet pag. 19 n. 28: de quo que Guzmanius scripsit, subtiliora quæque Trigonometriæ pro Cometis vestigandis inventenda in eo esse, dolens intercidiisse pulcherrimum alium

Tractatum, seu Methodum à nullo tunc usque Professorum Mathematicos abhbitam pro Solis defectionibus computandis in gradu nonagesimo idque genus alia oppidò subtilia & abstrusa complexum.

Illmūs D. D. F. Antonius de Monroy in Censura superius à nobis memorata, unâ cum Poemate Xaveriano Oppellam Nostri aliam approbat, quam inter edita ejus vidimus nunquam, cuique titulus fuerat

Apologeticum pro Vere Indico, seu de Guadalupia Imagine Poemate.

Ciclographia Mexicana, seu Annus Mexicanensis, id est, Methodus pro censendis annis, mensibusque & diebus putandis, quam & Mexicani & universim politiores Septentrionalis Americæ Indi adhibuerunt, usque ab eorum in ipsam migratione, duce Teochichimecatl, paulo à Babylonicâ confusione Linguarum. Opus hoc non quidem magnæ molis, at moliminis certe maximi, improbique laboris, eruditionis vastissimæ, à se lu-

etum testatur laudatus supra D. Sebastianus de Guzman & Cordova. Porro abstrusissimas & antiquitatis caligine involutas computationes in unius Siguenza bono in lumine potis fuit collocare, qui immensa de priscis Indorum rebus eruditioni, eorumque chartarum & ænigmatum scientiæ multorum diligentia annorum comparata, aliarum peritiam Historiarum adiecerat, insignemque in Mathematicis disciplinis doctrinam. Hinc factum, ut Orientalium Nationum in constituendis annis ordinem, quem habuerat perspicuissimum, cum antiquissimorum Mexicanensium tabulis composuerit: rebus res comparaverit: atque à notatis in Calendario Indico Solis Lunæque defectioibus, Comerisque insignioribus, quæ non nisi tali anno & tali postdiluvianis observata ab Astronomis fuerit atque in Libros redacta; recta demum consecutione Mexicana incipit Nationis, nostratumque epocham Americanorum circiter post divisas in Orbe è Babylonica consulatione gentes intulerit. Quod & præcitarus Guzmanius, & Editores Authoresque Epitomes Pinclianæ col. 778 monuerunt; quibus addimus Doctorem Joannem Franciscum Gemellium Careri Italum, in Orbis gyro à se tertium cuso Neapoli apud Felicem Mosca 1721 part. 6. lib. cap. 6. pag. 60. Siguenzam audantem cum ab eruditione &

diligentiâ, tum ab urbanitate & liberalitate in rarioribus & pretiosissimis Indicarum rerum notitijs secum communicandis, cui que accepta refert quæcumque in eo sexto Volumine de Mexicanorum antiquis monumentis scribit. Signatim toto eo cap. 6 à pag. 59 usque ad 61. Ciclographiam Mexicæ explicat Irato sermone, atque ob oculos ponit pulcherrimâ laminâ Circulum demonstrante, ut à Nostro acceperat, Mexicanorum annum, ingeniosissimè appositis Symbolis, à priscis excogitatis Indis nostratibus præferentem. Atque, ut qui viderat Librum, in eo Siguenzam uti Sacræ paginæ testimonijs, Indorum traditionibus, depictis charis & Hieroglificis gentis singularissimis, testis est. Multa præterea in eodem Volumine Gemeliius capp. 4. 5. 7. 9. alijsque ex his refert quæ ab Amico suo Siguenza dono habuerat.

Indicati hæc Nostri fontes in eximium Opus alterum excreverunt, de quo & ipse Siguenza meminit in Præfatione ad Paradysum Occidentalem, ominans, non absque egregio dolore suo, secum illud conspeliendum; & Guzmanius in sepis memorato Proœmio à se lectum fuisse, paratumque prælo testatur, ex quibus & Betancurtio, in Epitom. Occid. Bibliot. col. 713. abiit, notantibus editoribus, haberi etiam Libri memoriam in Additionibus. Mss Bibliot. D.

Nicolai Antonij. Titulus verò Operis ita habet hispano sermone *Imperium Chichimecum in Septentrionali America conditum à primo in eam deducente coloniam Theochichimecatl, auctum amplificatumque ab Ulmecis, Tultecis, & Acolhuis, raptum denique ab Mexicis Culhuis, &c.* Titulo respondebat Opus, quod Nationes inter discrimina signabat, unius mores cujusque ritusque ferebat, & ad militiam spectantes, & politica concitantes, & sacris devotos. Accedit eadem lingua *Occidentis Phenix S. Thomas Apostolus, nomine Quetzalcoatl, inter antiquarum cineres traditionum inventus, conservatus in lapidibus & carminibus Tultecorum, & Theochichimecorum ac Mexicanorum canticis.* Hujusce pariter Libri Authorejus Siguenza in præfatione Paradysi Occidentalis, & Guzmanius in Proœmio Libræ Astronomicæ meminere, itemque Betancurtius dato supra loco, & in Epitome Occid. Bibliotheca, Pinelus unusque ex illis Libris erat prælo dispositis, quos egrè tulit Carolus non in publicum Theatrum exire. Ejus Argumentum in prædicationem S. Thomæ Apostoli ad Septentrionalem usque Americam nostram productam inquirebat, atque multis undique conquestis momentis, primum Apostolos per omnem, quæ late patet, Orbem effulos Author probabat: mox Americam nostram non perinde antiquis incognitam penitus fuisse

se agebat; denique S. Thomam, è duodecim Apostolis unum, in eam migrasse, quem nomine Quetzalcoatl, Indi signaverant, collatione utriusque factâ, nominis, vestimenti, doctrinæ, vaticiniorumque concludebat; expensis quæ peragravit locis, rimatis relictis à se vestigijs, portentisque in lumen eductis, è discipulis, ut minimum quatuor in hisce Regionibus christianè instituit.

Theatrum S. Metropolitanæ Ecclesiæ Mexicæ, quod magna ex parte scriptum jam à se esse monuit in Præfatione Paradysi Occidentalis: cujusque præcitarus Guzmanius attestatur multa ab Authore absoluta & polita jâ esse: multa in Notis habita, nec pauca adhuc desiderari è plurimis quæ sibi Carolus ornanda præscripserat, hoc est, omnibus naturalibus, politicis, sacris, militaribus, & minutioribus quibusque amplissima Urbis Mexicæ, quam deperibat, Patriæ suæ ornamentis, in quæ summam inveniendis plusquam integram paginam Guzmanius insumit; & hoc opinamur Theatrum nomine Historiæ Mexicæ ab nepote memorato Caroli designari, ex his quæ subdit ad intendentem illam paratis. Et nisi fallimur Theatri hujus fragmenta sunt folia sex, quæ vidimus in Oratoriana Bibliotheca Mexicæ, Caroli pulcherrimâ literâ, quam noscimus, scripta, & cum alijs monumentis Mss compa-

nata eorum Tom. 2 in folio. Nam & Academia Mexicana natale solum, & Valerudinarium a Purissimâ Conceptione dictum, Correzij sumptibus & pietate constructum, idque genus alia duodecim ille pagina continent.

Historiam Regia ac Pontificia Universitatis Mexicanensis primo inter Mss loco Nepos ipse recenset, quam ad medium usque asserit ductam fuisse, latereque ipsum ubi aut penes quem tandem illa esset, apud se autem habere dicit.

Historicam narrationem seditionis Indorum Mexici facta anno 1692.

Testimonia & Opuscula multiplici argumenti.

Varia eruditio Tomos 5 in 4. Opellis majorem partem Siguenza constantes, & aliorum consuetudine ac ingenio junctorum sibi Sodalium, dono se dedisse Medicinâ professori notissimo D. Ignatio de Anzures, e cujus defuncti Bibliotheca in quâ migraverint ignoramus.

Animadversiones marginales in Historiam Mexicæ Expugnationis Bernardi Diaz del Castillo, itemque in Libros Monarchia. Indice P. F. Joannis de Torquemada, Nepos ipse Gabriel, Amico, cujus recitet nomen, Novæ Hispaniæ Historiarum amatissimo, usui esse voluit.

Tribunal Historicum addimus, cui ultimam Carolus manum imponebat eo tempore, quo D. Josephus de Lezamis, Mexicæ Cathedralis Ecclesiæ Parochus, Vi-

tam, S. Jacobi Apostoli consecrabat, ut in Proœmio ad Lectorem inquit, atque ex Opere illo, Critico certe, se accepisse asserit quod in altera à se condita Vita Illm. D. D. Francisci de Aguiar & Scixas, obiter insinuat, primam Mexici edificatam Ecclesiam fuisse Parochiam S. Jacobi nomine insignem, eo in solo quod in presentiarum Cœmeterium est Cathedralis Ecclesiæ, seu amplissimum ejus Vestibulum, ut testimonijs Antonij de Herrera, Torquemada, Ferdinandi Cortezij, & Bernardi Diaz del Castillo, aliisque monumentis Siguenza è Tribunali illo pronunciat.

Historiam Provincie Carolina dicenda, vulgo appellata de los Texas, Atiplam ipsam esse à se absolutam Carolus ipse docet pag. 72 Trophæi tuncque edendam cum ei visum fuerit, qui scribere iusserat, Excmus. uti remur, Comes de Galve, Pro-Rex. Eam mores incolarum & religionem, politicam, cunctaque gentis lectoribus exhibere ibidem subjunxit.

Genealogiam Imperatorum Mexicanensium inter Mss. Nostri recenset Pinelus col. 599 ex Beranturcio, in Theatro Mexicano part. 1. tract. 1. cap. 23. pag. 52. n. 184 & 189 testante jam pridem eruditissimè intertextam ab Amico suo Siguenza, è cujus Codicibus ea ipse libarar, que ibidem incidenter tradiderat. Utram autem Opus hoc pars sit alterius.

de Imperio Chichimecorum, an omnino diversum, parum quidem interest, nec divinare licet.

Vitam Illm. D. D. D. Alphonsi de Cuevas Davalos Archiepiscopi Mexicani inter Mss. Caroli Pinelus enumerat col. 840 Betancurrium citans, qui in de Civitate Mexicæ tractatu pag. 25. n. 126 sperabat à Siguenza edendam, ipseque Siguenza in Triumpho Parthenico fol. 87. col. 2. vitâ comite, se eam scripturum promiserat, suspicamus tamè, alijs præpeditum elucubrationibus & negotijs, vitam illam inter operata reliquisse, quod à nullo haudenus audierimus voti tandem hujus compotem fuisse, inhiantesque plures Vita, quam semiscriptam à D. Bartholomæo Rofales, Siguenzæ nullibi Codicem suspicentur.

Tractatus de Sphæra 20 circiter folijs constans ipsiusque Siguenzæ caractere exaratus, quondam apud Bibliothecam PP. Franciscanorum de Tlaxelolco erat, qui & si nos fugerit, asservatos in eâ Codices indagantes, inibi visus fuerat à D. Francisco de los Rios, Tertij Seraphici ordinis, Bibliopola, viroque multâ eruditione polente, fideque dignissimo, qui ea de re, si opus esset, jurato testimonio ferendo paratus erat.

Oratio Funerbris panegyricaque celeberrima Mexicana Poetrie Joanne Agnetis à Cruce Monialis ad S. Hieronymi litteris & viriutibus celebrandis inedita inter Carpli re-

cenferat, quam Orationem eruditam & egregiam appellat Illm. D. D. D. Joannes de Castorena ad calcem Tomi tertij Operum Joannæ Agnetis, quorum editionem accuravit apud Mantuam Carpentanorum. Hic porò, occasione nobis oblata, libet Hispanam postim lectoribus dare ejusdem notissimæ Poetrie, inter editas non extantem, ad Nostrum transmissam officij ergo quod Politicarum Theatrum virtutem ab ipso recens editum dono ei miserit.

Dulce canoro Cisne Mexicano, cuya voz si el Estigio lago oyera, segunda vez à Eurivice te diera, y segunda el Delfin se fuera humana. Aquien si el Thefeo muro, si el Thebano el ser en dulces clausulas debiera, ni à aquel el Griego incendio consumiera, ni à este postrera Alexandrina mano. No el sacra numen con mi voz ofendo, ni el que pulsar àrvido plectro de ora agreste vena concordar pretendo. Pues por no profanar tanto decoro, mi entendimiento admira lo que entiendo, y mi fe reverencia lo que ignora.

Ad extremum, Scriptis Caroli subnectimus aliorum quæ ipse ingenti sumptu & labore collegat authographa monumenta, testamento suo consignata Maximo SS. AA. Petri & Pauli Soc. JESU Collegio Mexicæ 28 Volumibus comprehensa, quæ nepos ejus & executor statim sapientissimis PP. tradidit unâ cum selectissimis alijs Libris 470 numeribus ab avunculo eidem eis

garis, ut in Noncupatoria superius memorata Orientalis Planetæ scripsit. E Mss his duodecim in folio Voluminibus, 8 in Bibliotheca vidimus ejusdem Collegij instructissimâ, cæteris nos fugientibus, aut forsan aliò translatis, aut injbi quidem existentibus, nullo tamen pro eis distinguendis signo tanquam Collectionis Siguenzanæ corporibus, aut demum furtim ablaris. Oçto illa Volumina in folio hunc in Bibliothecâ sillabo titulum habent: *Historia Mexicana*. Ex illis gemina Ephemerides sunt à Martino del Guijo Præbytero Mexicano collectæ, de quo Authore & Opere in loco dicemus. Triâ hoc præferunt nomen: *Fragmenta Historia Mexicana*. Quæ sunt reliqua ejusdem argumenti multiplices Codices exhibent; atque ex his omnibus habemus antiquas Historias, pristinasque Indorum Scriptorum reliquias, partim elucidatas, partim collectas à D. Ferdinando de Alva, Regij generis & multæ eruditionis Indo: à D. Dominico Chimalpain, Indo itidem prænobili & docto, & ab alijs in decursu nominandis, quas perfectas habuit, & è quibus profecit Eques Laurentius Boturini pro Catalogo suo Musæi Historici.

Jam, ut eos sub aspectum simul ponamus qui Noltri in editis libris meminere cum laude, sunt ij. Doctor D. Joannes Fran-

ciscus Gemellius Careri, Italus, in Opere supra memoratò part. 6. lib. 1. cap. 6. pag. 60. & lib. 2. cap. item 6. pagg. 149 & 151 & alibi. Nominatus mox Boturini in Idæa novæ Historiæ generalis Americæ Septentrionalis pag. 48. §. 8. n. 3. & pag. 54 §. 10. n. 5. & pag. 125. §. 16. n. 22. pag. 43. §. 6. n. 5 & in Museo suo, signatim §. 4. n. 5. & §. 24. n. 6. & §. 35. n. 5. D. Salvator Joseph Mañer in Anticheatro Critico Tom. 2. Volumine 1. discurs. 7. pag. 123. primos eum inter Hispanos Mathematicos jure recensens. Betancurtius jam supra allegatus: D. Antonius de Leon Pinelo in Epit. Bibliot. Occid. additæ multis in locis, videlicet col. 581. 599. 601. 609. 706. 713. 743. 755. 778. 840. 859. Illmûs. D. D. Castorena in Innuato jam tom. 3. Joannæ Agnetis Operum. P. Franciscus Florencia in Hist. Guadalupanæ Virginæ. Imaginis cap. 15. fol. 94 col. 2. n. 194. & n. 195. 200. P. F. Isidorus Felix de Espinosa in Chron. Apost. & Seraphicis Collegiorum de Propaganda Fide Ord. S. Francisci, statim pag. 1. & alibi. D. Caietanus Cabrera, Opere & locis citatis. Editor Authorem admodum accuratus & eruditus pulcherimi Libri de Indorum Novi Orbis origine à P. Gregorio Garcia Ordinis Prædicatorum jam inde ab anno 1606 conditi. Noltri eximio meminit cum honore pagg. 308 & 310. Editio-

nis Madritanæ Francisci Martinez Abad 1729. D. Gabriel de Cardenas indicatis superius locis. Plaza in Chronicis Universitatis Mexicæ Lib. 5. cap. 16. n. 204. Et alibi.

676 D. CAROLUS DE TAPIA CENTENO, Natione Mexicanus & Patria, inter alumnos Regij Tridentini Seminarij Collegij Metropolitanæ Ecclesiæ à S. Paulo & Purissima Conceptione nuncupati, adscriptus, post navatam Humanioribus litteris operam, Philosophiam excoluit atque Theologiam, & utriusque laureas Facultatis in Academiâ Mexicanensi merito tulit. Adhæc, geminum, ex Americæ nostræ vigentibus, Idioma penitissimè calluit, Mexicanum videlicet & Guastecanum, quo nomine, doctrinæ haud quaquam vulgari conjuncto, & decentibus Parochum moribus, Curio datus est canonico titulo Ecclesiæ de Tampamolón dictæ, multis ab Urbe nostra disitæ parafangis, Judex que Ecclesiasticus à Diocæsano Præsule fuit institutus. Utrique exactissimè incubuit muneri, ut authenticis documentis sit palam. Parochialem ceterasque subjectas sibi Aedæ sacras refecit, multisque locis citatis. Editor Authorem admodum accuratus & eruditus pulcherimi Libri de Indorum Novi Orbis origine à P. Gregorio Garcia Ordinis Prædicatorum jam inde ab anno 1606 conditi. Noltri eximio meminit cum honore pagg. 308 & 310. Editio-

tu pronunciatuque difficillima, præter Cathesimum ea conscriptum à P. F. Joanne à Cruce, Libri erant nulli, ne quidem proipla addicendâ Ars seu Grammatica, cujus notitiam habeamus. Ille primus varios, infra recensendos, condidit editurus, jam que Superiorum jusu revisos & approbatos, obtentisque de more Licentijs, penes se retinet Mss quos attentè evolvimus & perspeximus, quod is qui sumptus erat suppeditaturus, Mecænas faventissimus (in cujus aliquando Familia fuerat) Illmûs D. D. D. Joannes Ignatius de Castorena Episcopus Jucatanensis, citius excesserit.

677 Parochiam ultrò dimisit, quam rexerat plaudentibus incolis & conterminis Religiosis PP. Franciscanis, quorum legitimus testimonia. Mexici restitutus, Collegium incoluit Præbyterorum à S. Petro dictum, donec Cænobio Monialium S. Agnetis præfectus, sacris eis ministrandis operam dare cœpit, pergitque in præsentiarum. Tum in Universitate, periculo factò, alios inter candidatos Cathedram Mexicæ Idiomatis regendam petivit, Antecessorque Perpetuus fuit renunciatus. Porro, quoridianis prælectionibus Academicis docendi ergo auditores illuc imbibendi gratiâ Mexicæ linguæ confluentes, instituendis similiter Collegij Seminarij, memorati superius alumni Magister ab Illmo. Ar-

chiepiscopo constitutus, alias itidem quotidie lectiones adjungit. A Secretis perillustri Divi Petri Congregationis jam diu est, atque ut litteras graphicè & facili negotio depingit, id muneris, aliaque expedite negotia pertractat, interque Examinatores Synodales censetur.

Scripta ejus supra insinuata, à nobisque visa hæc sunt.

Notia Idiomatis Guastecani, seu Grammatica pro eo addiscendo.

Cathechismus, seu Doctrina Christiana eo idiomate tradita, & juxta S. Concilij Mexicani decretum disposita.

Enchiridion, seu Manuale itidem Guastecanum pro Sacramentorum administratione.

Dictionarium Guastecano-Hispanum.

Proemij loco Tractatum habet hispano sermone

Paradigma Apologeticum, in quo Regionem Guastecanam, hætenus ob intemperiem aliaque incommoda male audientem, vindicat, accurata descriptione, crissique eruditâ, evellendi ergo præjudicia, invitandique Sacerdotes in ejusdem incolarum culturam. His anneximus Mss

Sermones varios, tum hispano, tum Mexiceo, tum Guastecano idiomate scriptos, in scriinijs suos habitos. Edidit

Artem pro imbibendâ Linguâ Mexicanensî, è suggestu dictatam. Mexici, typis V. D. Josephi Bernardi de Hogal 1753. in quarto.

Pollicetur in hujus Libri proemio

Dictionarium Lingue Mexicana copiosum.

Sacramentorum materias, formas, eorundemque administrationem, Cathedismum & Christiana dogmata ad salutem necessaria idiomate itidem Mexicano.

678 F. CHRISTOPHORUS DE AGUERO, Natione Mexicanus, Parentibus Petro de Aguero & Bernardina de Avila, è S. Ludovici à Pace Urbe nostra oriundis, genitus, apud Antequeram Goaxacensium Ordinem Præd. in Cænobio S. Dominici professus est 20 Octobris anno 1619. Statim à tyrocinio egregiam virtutis & doctrinæ specimen dedit; quo absoluto, initiatusque Sacerdotio, imbibendæ linguæ Zaapotecanæ Vallis se dedit, quam adeo perfectissimè calluit, loquebatur, & scribebat, ut ejusdem Cicero audierit: Tanto verò ejus usu fuit in prædicatione Evangelica, ut meritò gradum Concionatoris Generalis in eo Idiomate tulerit, priusquam tradendæ Philosophiæ præfectus fuerit. Hujus Cathedram, concursu facto candidatorum in memorato Antequerensis Cænobio, Scholarum more petivit & tenuit: moxque ut faultè auspiciatum Cursum absolverat, Theologiam tandiu ibidem docuit, donec præscriptos pro ferendâ Magisterij laureâ annos explevit, suâque postulante Provinciâ id honoris fuit assecutus. Dein Præceptor institutus Zaapotecani Idiomatis, illud Sodalibus non sine fru-

fructu exposuit, Indisque juvendis in factorum administratione, quam pridem tenuerat, ex animo incubuit. Ubi varias Familiæ Domos egregia laude rexerat, Primario, hoc est, Antequerensi Cænobio non semel & iterum, sed tertio etiam Prior datus est annis 1654, 1660, & 1671 electus. Magnis, quæ molitus est & perfecit, ædificijs inclaruit, nec minus esulit à religiôsâ in alendis fratribus abundantia, qua in obeundis ministerijs illos redderet alacriores. Provincialis quamquam munus non exercuerit, tulit tamen honores, pro ut in Comitij Ordinis generalibus Romæ habitis anno 1670 cautum fuit sequenti edita Ordinatione pro Goaxacensi Provincia: *Rationem habere volentes laborum ac meritum R. A. P. Mag. F. Christophori de Aguero, qui per quadraginta annos Ministerium Apostolica Missionis inter Indos tam laudabiliter, tamque fructuosè exercuit, Librosque peritiles pro omnibus Evangelij Ministris in lucem edidit: nec non plura beneficia Provincia contulit, tum in officio Prioris Principalium Conventuum, tum in munere Vicarij Provincialis &c. Vivebat anno 1673, scripseratque idiomate Zaapotecano*

Miscellaneum Spirituale Idioma-

re Zaapotecano. Continet autem Liber: Quindecim Mystera SS. Rosarij, & pro singulis Orationes: Principuas pro Rosarij Confratribus Indulgentias: itemque 16 Exempla eod attentia. Pias aliquot pro vitâ & supremo agone precatones. Cathedismum totius Doctrinæ Christianæ. Methodum pro Sacramentali Confessione, ab ijs terendam, qui eidem operam navant Linguæ addiscendæ. Mexici, typis Bernardi Calderon. 1666. in quarto.

Panegyricum à se habitum (hispano sermone) pro Comitij Provincialibus Goaxacæ celebratis 27 Maji 1666. Mexici, ex eadem Officinâ eodem etiam anno.

E Facultate concessa pro editione Miscellaneæ mox dicti ab Illmò. & R. D. M. D. F. Thoma de Monterroso Episcopo Antequerensi eruitur scriptum ab Authore jam fuisse

Dictionarium Lingue Zaapotecanæ, & Opera alia pro Dei gloria & animarum zelo elucubrata.

Superfuit Authoris manu scripta sequentia.

Evangelia quadragesimalia reddita, ut credimus, sermone Zaapotecano, laminisque in principio cuiusque appositis in octavo. Extant apud Patres Goaxacenses. Quod tamen Opus usui esse nulli poterit citra S. Inquisitionis privilegium, cujus Regulis Indici Expurgatorio præmissis, Translationes ejusque Sacrorum Bibliorum Libri in vulgaria Idiomata sunt prohibita.

Hispanâ autem juxta

Zapotecanâ dictione scripsit. *De Passione Domini nostri Jesu Christi.* in 4. Habeturque Opusculum ab eisdem Sodalibus, ut ex eorum narratione accepimus.

679. FR. CHRISTOPHORUS A S. ALBERTO, Mexicanus saltem Domicilio (nam Patria ejus & Natio nos fugiunt) Professione Carmelitanus nudipes Provinciae S. Alberti Mexicæ, scripsit.

De Logica, sive Dialectica, seu de modo sciendi Libros tres in quarto.

Logicam majorem in quarto.

Nec dubitamus reliquos pro Cursu Philosophici complemento Tractatus pariter scripsisse, præter memoratos autem à nobis viros in Bibliotheca Collegij Theologorum ejusdem Instituti ad S. Angelum alios non invenimus.

680. F. CHRISTOPHORUS DE BARRIOS, Natione & Patria nobis incomptis, Domicilio ut minimum Mexicanus, Provinciae S. Evangelij Franciscanorum de Observantia alumnus, reliquit in schedis, quæ in Bibliotheca Collegij S. Jacobi Tlatelolcani evolvimus.

De Virtutibus excerpta varia & Sacris Libris & Ecclesiæ Patribus. in octavo.

681. D. CHRISTOPHORUS BERNARDUS DE LA PLAZA ET JAEN, Natione Mexicanus & Patria, nobilibus usus genitoribus, seu Universitati natus, cui futurus erat à Secretis in annos plu-

res, in ejusdem Adibus, Parenti item Christophoro eo defuncti officio concessis, natus 9 Junij 1639, statim ad januam Aulae Theologicæ salutaribus aquis ablutus manu Primarij ejusdem Facultatis Antecessoris, dein Episcopi Habanensis D. D. Nicolai de la Torre, renatus fuit, quod vix ineunti vitæ funus immineret, præmaturèque ad limen staret. Confirmatâ valetudine, atque egressus puerilibus annis, latinè institutus, Philosophiæ operam dedit apud Academiæ & Collegij Maximi Soc. JESU Gymnasia, donec absoluto curriculo Baccalaureus fuit efformatus. Tum civilibus negotijs agendis Patris operâ admotus, Prætorum etiam Oppidi de Cemposala egit Pro-Regi Mexicæ commendatus ab Hispaniæ Reginâ, tunc rerum potente, data Scheda 12 Julij 1672, eo nomine quod claro esset, sanguine & majorum gestis conspicuus. Ut verò & genitor ejus & avus totos 67 annos exactissimè fuerant à Secretis Academicis, plenus Doctorum Magistrorumque Confessus 7 Augusti 1663 Nostrum, etiamnum vivò Patre, ejus habere vices voluit, illo egrâ valetudine præpedito, cum jure futurae successions, modo Regiam tituli procuraret & teneret confirmationem. Placuit quidem Catholico Regi nostro Academicum Senatus consultum ratum haberi, ut subinde Noster annis 15 genitori ægrotanti suffe-

fectus, eodem vitâ functo, à die 18 Januarij 1678 proprio nomine id officij sit excecatus, nec sine laude, quod strenuè usus provinciâ fuerit, Universitatis honori studuerit, piumque ac religiosum se in actis præstiterit. Adversus Purissimam Deiparentis Virginis Conceptionem egregiè devotus, annuos redditus perpetuos designavit pro sextâ celeberrimi ostidui agendâ solennissimè die in Sacello Academico ab Regali D. Ildesonsi Collegio, alumnus ejus rem divinam eum cantu facturis, concionaturis, & frequentissimâ, ut fit, eorundem, omniumque Academicorum & Religiosorum hominum coronâ, Immaculatæ Virginis gloriæ applaudentibus, Nostrumque, ut par est, amoris ergo & gratitudinis memorantibus. Eo etiam titulo de Universitate benemeritus fuit, quod ejusdem monumenta collegerit, & in annos redacta conclusit Volumine in folio à se scripto vernaculo idioma, cui titulum dedit.

Chronica Regiæ & insignis Universitatis Mexicæ Nova Hispaniæ ab anno 1553 ad usque 1687. Exerat Operis in Libros quinque distributi authographum, pariterque Exemplar, in Archivio ejusdem Universitatis.

D. Antonius de Leon Pinelo in Epit. Bibliothecæ Occidentalis Matritanæ Editionis 1738 col. 800. meminuit.

Enarrationis Mexicæ Universitatis ejusque Virorum conscriptæ in fol. à D. Christophoro Bernardo de la Plaza, ductæque ad annum 1646 quæ Mss Extat in Bibliot. D. D. Andrea de Barcia Regij Consiliarij. Utrum autem ea fragmentum sit Chronicorum Nostri, an Opusculum aliud: item, sit nec ne à Nostro profecta, an ab ejusdem Parente eisdem nominibus & agnomine insignito, discernere nequimus, cum prætermitti potuerit in ea cognomen secundum Jaen, quo uno Christophorum filium à Parente Christophoro fas esset nobis discriminare.

682. D. CHRISTOPHORUS DEL CASTILLO, Natione Mexicanus, Hispano Parente, Matre Inda natus, Mexici, an alibi nescimus, scripsit, ut videretur, Idioma hispano.

Historiam adventus Indorum Mexicanensium in hanc, quæ Mexicana est, Regionem.

Operis & Authoris meminit P. Franciscus Calderon Societatis JESU doctissimus Theologus, in Libro Mss quem legimus, de *Voragine*, à *Panttilam* dicta, pro *exonerandis Mexicæ lacubus*, cap. 5. iniquens, anno quo scribebat, scilicet 1631 vigesimum quintum compleri post Christophori funus, obiissetque octogenariam, & ejus Historiam Mss servari in Bibliot. Collegij de Tepozotlam ejusdem Societatis.